

Super'a Göre Mesleki Gelişim

Super'a göre meslek seçimi, belli bir gelişim süreci içinde bireyle çevrenin etkileşimi sonucu olan benlik kavramının bir mesleğe yansması ve ifadesidir. Mesleki gelişim devamlı bir süreç, meslek seçimi ise bir sentez yapma işidir. Bu kurama göre bireylerin mesleki gelişimlerinde onların yetenek, ilgi ve benlik tasarımlarının önemli bir yeri bulunmaktadır ailenin ekonomik düzeyi, bireyin karşılaştığı fırsatlar ve birey ile çevre arasındaki ilişki meslek seçiminde önemli bir etkiye sahiptir. Bu kurama göre mesleki gelişim dönemleri şu şekildedir:

1)Büyüme Evresi (0-14 yaş): Bu aşamada çocuğun mesleki benlik kavramı çevresindekilerle etkileşimle gelişmeye başlar. Bireyin çevresindekilerle özdeşim kurması mesleki benliğin gelişmesinde önemli etkiye sahiptir. Bu aşamanın başlangıcında fantezi ihtiyaçlar önemli olmakla beraber, ilgiler ve yetenekler giderek daha önemli rol oynamaya başlar. Bu evre üç alt basamaktan oluşmaktadır. Bunlar:

- a)Hayal basamağı (4-10 yaşlar)
- b)İlgi basamağı (11-12 yaşlar)
- c)Yetenek basamağı (12-14 yaşlar)

2)Araştırma Evresi(14-24 yaş)

3)Yerleşme Evresi(25-44 yaş)

4)Koruma Evresi (45-64 yaşlar)

5)Çöküş Evresi (65 yaş ve sonrası)

İlkokul öğrencileri büyüme evresinin hayal basamağında (4-10 yaşlar) bulunan öğrencilerdir. Hayal basamağında çocuğun davranışlarında heves, arzu ve anlık gereksinimlerin etkisi yoğundur, hayal kurma ve rol denemeleri egemen etkinliklerdir. Bilincin oluşmaya başladığı dördüncü yaştan itibaren başlayan ve çocukluk adı verilen bu dönem fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişim dönemidir. Çocuk yalnızca bedensel yönden değil, bilişsel, duygusal yönlerden ve sosyal beceriler yönünden de gelişir. Okula başlayınca çalışmayı öğrenir, yeteneklerini geliştirir, değişik bireylerle etkileşimlerde bulunur, ne olmak istediğini düşünür. Mesleki bakımdan birçok meslek hakkında kavramlar kazanır. Çocuk çevre ile etkileşimde buldukça kendisi hakkında da kavramlar geliştirir, benlik kavramı ile meslek kavramları arasında ilişki kurmaya başlar.

Bu döneme ait mesleki tutum ve davranışlar şunlardır:

Çocuk yetişkinlerin rollerini izler ve onlara benzeme arzusu ile hayalinde bir takım mesleklere özenir. Bu özentinin gerisinde yetişkinlerle yaptığı özdeşim, yetişkinlerin devamlı telkinleri ya da o andaki istekleri yer alır. çocukta ifade edilen tercihler tamamen heves ve özentileri yansıtır.

Okula başlayınca yeteneklerini geliştirir, neler yapabileceği ve ne olmak istediğine ilişkin bir öz kavramı geliştirir.

Meslekler ve çalışma yaşamı hakkında fikir edinir.

HEP BİRLİKTE DAHA İLERİYE, EN İYİYE...

MUSTAFA KARACIĞAN İLKOKULU REHBERLİK SERVİSİ

*Geleceği Planlama
Öğretmen Broşürü*

Meslek Seçimi Nasıl Yapılmalı?

Eski bir soru olan “Büyüyünce ne olacaksınız?” sorusuna çocuklar, genellikle hayali yanıtlar verirler. Ancak biraz büyüdüklerinde “İlerde ne olmak istiyorsun? Hangi mesleği yapmayı düşünüyorsun?” sorusunu yanıtlamak için daha realistik değerlendirmeler yapması gerektiğini fark ederler. İşte bu sorulara uygun yanıtlar bulmada öğrencilere nasıl yardımcı olacağız? Kariyer gelişim sürecini kolaylaştıracak işlemler nelerdir? Mesleki gelişim sürecine kuramsal bir bakış açısı bu soruların yanıtlarını aramada temel bir başlangıç noktası sağlar.

Özellik Etmen Kuramı

En genel ifade ile bu kuram; bireylerin farklı özelliklere sahip olduğu ve bunların ölçülebildiği, bu özelliklerin mesleklerin gerektirdiği farklı niteliklerle eşleştirilebileceği temel varsayımına dayanır. Yaklaşımın temelindeki görüşler şunlardır: Her birey kendine özgü bir nitelikler örüntüsüne sahiptir ve bu nitelikler, ergenlik döneminin sonuna doğru tutarlı ve kararlı bir duruma gelirler. Ergenlik döneminden sonra pek değişmezler. Mesleklerinde başarılı olmuş kişiler incelendiğinde, her meslekte, o mesleğe özgü bazı özelliklere sahip olmanın gerektiği görülebilir. Sahip oldukları özellikler açısından her meslek grubu diğerlerinden farklı bir yapı gösterir. Mesleğin gerektirdiği niteliklerle bireyin nitelikleri birbirine ne kadar yakın (uygun) olursa, meslekte başarı olasılığı o derece yüksek olur.

Peki öğrenci özelliklerini belirlerken nelere dikkat etmemiz gerekir?

1)İlgi: Roe' ya göre ilgi bir kimsenin, özel bir gayret sarfetmeden, dikkat ettiği, gözlemlediği, üzerinde durup düşündüğü ve zevk alarak yaptığı işlerdir (Kuzgun, 2006). Sevmediğimiz, hoşlanmadığımız bir meslekte ne kadar başarılı oluruz? Bireyin sevdiği bir mesleğe yönelmesi iş yaşamındaki başarısını artıracaktır.

2)Değer: Bireyler günümüzde, meslek seçerken aile, arkadaş ve toplumsal çevrenin kendilerinden beklentilerine, o mesleğin sağladığı kazanç durumuna, kendisine getireceği sosyal statü ya da getirdiği prestije göre meslek tercihi yapma eğilimindedir. Bunun yanında toplumun sağladığı olanaklar ve bu olanaklardan yararlanmada koyduğu kurallar ve sınırlar yüzünden bireyler ihtiyaçlarını ve onu karşılayacak davranış tarzlarını ve hedefleri önem sırasına koymak zorundadır.

HEP BİRLİKTE DAHA İLERİYE, EN İYİYE...

3)Yetenek: Herhangi bir davranışı (bilgi, beceri) öğrenebilme gücüdür. Bu güç, doğuştan sahip olunan gizil gücün, çevre ile etkileşimi ve eğitim sonucu işlenmiş ve yeni öğrenmeler için hazır hale getirilmiş kısmıdır. Bu anlamda yetenek bir kimsenin belli bir yaşa kadar kapasitesini kullanarak geliştirdiği zihinsel, duyuşsal ya da psikomotor beceriler olup, daha sonra kişinin göreceği eğitimden ne ölçüde yararlanabileceği hakkında bulunulmasına yardımcı ipuçları sayılabilir(Kuzgun, 2006).

*Eserinin üzerinde
imzası olmayan
yegâne sanatkâr
öğretmendir.*

M. Kemal AFAK ÜREK